

OBSAH

Úvod	9
1 Miesto všeobecnej teórie systémov v ekonomickej geografii	13
1.1 Genéza systémového prístupu a definícia systému	13
1.2 Základné pojmy	17
1.3 Všeobecná teória systémov a jednota rozličných sfér zemského povrchu.	24
1.4 Procesy tvoriace odchýlku	27
1.5 Okruhy vzájomných príčinných vzťahov	29
1.6 Entropia a informácia	31
1.7 Difúzia inovácie	37
1.7.1 Model šírenia inovácie v poľnohospodárstve zázemia Bratislavy	38
1.7.2 Vplyv inovácie na organizáciu územia	46
1.7.3 Vedecko-technický rozvoj a organizácia územia	52
2 Modely — nástroje poznávania a informácie	60
2.1 Modelovanie ako proces selekcie a generalizácie informácie	60
2.2 Vznik a vývoj modelovania	62
2.3 Modelovanie reálneho sveta ako interpretatívny proces, v ktorom poznávací subjekt je aktívnou zložkou	64
2.4 Relatívnosť poznatkov a relatívnosť modelov	74
2.5 Definícia a klasifikácia modelov	76
3 Mesto ako systém	79
3.1 Funkcionálne členenie mesta a úloha komunikácie	79
3.2 Rast mesta	81
3.3 Mesto ako jednota sociálno-ekonomických systémov a ekosystémov	85
3.4 Systém miest — mesto a jeho zázemie	86
3.4.1 Pravidlo poradia veľkosti miest	86
3.4.2 Systém centrálnych miest	87
3.4.3 Systém odvetvovej komplementárnosti a funkcie miest	88

3.5	Evolúcia sídelných útvarov, prechod od bodového mesta ku zložitejším a priestorovo rozsiahlejším formám	89
3.6	Amaurotum a chronopolis — protikladné modely mestských systémov budúcnosti . . .	92
3.7	Systémový model socialistického mesta	95
3.8	Postavenie vidieckych sídiel v jednotnom sídelnom systéme	101
4	Diferenciácia priestorového ekonomického systému. Vymedzenie regiónov použitím faktorovej analýzy	105
4.1	Podstata územnej ekonomickej diferenciácie	106
4.2	Podstata faktorovej analýzy	108
4.3	Homogénne regióny SSR	111
4.4	Syntéza faktorov I a II	116
4.5	Syntéza faktorov I a III	122
4.6	Syntéza faktorov II a III	122
4.7	Súhrnné zhodnotenie faktorov a vymedzenie homogénnych ekonomickogeografických regiónov na základe polohy oblastí od začiatku súradnicového systému	123
5	Úloha prognóz v rozvoji geografickej vedy	128
5.1	Postavenie prognóz v geografii	128
5.2	Varianty prognóz z hľadiska dĺžky obdobia, rozsahu a funkcie	132
5.3	Odveký záujem o poznanie a predvídanie budúcnosti	135
6	Základné metódy prognózovania	138
6.1	Extrapolácia	138
6.1.1	Lineárny vývoj	139
6.1.2	Nelineárne trendy	140
6.1.3	Vývoj vo forme S krivky	144
6.1.4	Špecifický vývoj	145
6.1.5	Súhrnná krivka	146
6.2	Metóda bilančnej harmónie	148
6.3	Vedecké zákony a prognóza budúcnosti	149
6.4	Inžiniersko-technologické prognózovanie	156
6.5	Normatívno cieľové prognózovanie	158
6.6	Modely v geografických prognózach	160
6.7	Delfská metóda — metóda expertíznych hodnotení	165
6.8	Využitie algoritmu pri prognózovaní vývoja	168
6.9	Algoritmus plánu sociálno-ekonomického rozvoja a modely učenia	171
6.10	Použitie simulačnej metódy v geografických prognózach	176
6.11	Využitie experimentu v ekonomickogeografických prognózach	185
7	Komplexné prognózovanie priestoru	190
7.1	Komplexné prognózovanie rozvoja štátu (na príklade Japonska)	192
7.2	Problémy komplexného prognózovania oblastí (na príklade zázemia vodného diela Gabčíkovo-Nagymaros)	197
7.2.1	Model podsystému Dunaja (prírodný rámec)	201

7.2.2 Model podsystemu obyvateľstva	205
7.2.3 Model podsystemu ekonomiky	215
7.2.4 Model podsystemu riadenia a rozhodovania	224
7.3 Niektoré aspekty prognózy priestorovej štruktúry Bratislavy	229
7.4 Metodologické základy systémového modelu priestorového plánovania	237
7.4.1 Proces zdokonaľovania metodologických postupov	238
7.4.2, Koncepcia časopriestoru	240
7.4.3 Informačný systém v priestorovom plánovaní	242
7.4.4 Proces rozhodovania	244
7.4.5 Systém riadenia a priestorové plánovanie	246
7.4.6 Vnútná podstata plánovacej činnosti a tvorba modelu	249
8 Prognóza vývoja ekonomickej geografie	255
Literatúra	260
Register	268